DOĞU AVRUPA, KAFKAS VE ORTA ASYA MÜSLÜMANLARI KONFERANSI

CONFERENCE OF MUSLIMS IN EASTERN EUROPE, THE CAUCASUS AND CENTRAL ASIA

مؤتمر مسلمي أوروبا الشرقية والقوقاز وآسيا الوسطى

Deklarasyon

Köln, 13 Haziran 2026

IGMG HASENE

DOĞU AVRUPA, KAFKAS VE ORTA ASYA MÜSLÜMANLARI KONFERANSI DEKLARASYONU

Aşağıda imzası olan Doğu Avrupa, Kafkas ve Orta Asya Müslümanları Konferansı katılımcıları;

insan onuru, özgürlük, adalet, barış ve karşılıklı saygı gibi evrensel değerlere dayanarak; demokratik değerlere, din özgürlüğüne ve halklar ile toplumlar arasındaki iş birliğine olan bağlılığımızı teyit ederek, aşağıdaki deklarasyonu kabul etmektedir:

1. Farklı ülkelerde yaşayan Müslümanlar olarak, vatandaşı bulunduğumuz devletlerin anayasalarına saygılı olduğumuzu ve üzerimize düşen vatandaşlık hak ile sorumluluklarını yerine getirme kararlılığında olduğumuzu açıkça beyan ediyoruz.
2. Farklı dinlere, kültürlere ve inançlara mensup insanlar arasında iletişim, hoşgörü, karşılıklı saygı ve iş birliği temelinde toplumlar inşa edilmesini destekliyoruz.
3. Din, etnik köken veya aidiyet farkı gözetmeksizin tüm vatandaşlar için sosyal kapsayıcılığı, fırsat eşitliğini, ekonomik kalkınmayı ve insan onuruna saygıyı teşvik eden politikaları destekliyoruz.
4. Vatandaşı olduğumuz devletleri eşitlik, din özgürlüğü ve insan hakları ilkeleri doğrultusunda tüm dinî toplulukların ve Müslümanların eşit konumda olmasını sağlamaya çağırıyoruz.
5. Müslümanların yaşadıkları toplumların aktif, sorumlu ve yapıcı üyeleri olarak; barışa, istikrara, ekonomik kalkınmaya ve bölgesel iş birliğine katkı sunma iradesini teyit ediyoruz.
6. Müslümanların yaşadıkları ülkelerin siyasi, sosyal ve ekonomik hayatına tam ve aktif katılımını, demokratik kurumlarda meşru şekilde temsil edilme haklarını kullanabilecekleri hukuki, siyasi ve sosyal ortamların oluşturulmasını talep ediyoruz.
7. Müslümanların dinî hak ve sorumluluklarını özgür ve sorumlu bir şekilde yerine getirebilmeleri için; her ülkenin anayasal ve hukuki düzeni çerçevesinde İslami kurumların resmen tanınmasını ve serbestçe faaliyet göstermesini destekliyoruz
8. Müslümanların kendi kimliklerini, geleneklerini ve manevi değerlerini koruyarak çağdaş toplumun meydan okumalarına başarıyla cevap verebilmelerine katkı sağlayacak eğitim, kültür ve sosyal kurumların geliştirilmesini destekliyoruz.
9. Müslüman din görevlilerini, diğer dinlerin din adamlarını, tüm eğitimcileri ve kanaat önderlerini iletişim kültürünü, sorumluluk bilincini ve birlikte yaşama anlayışını teşvik etmeye; genç nesilleri radikalizm, aşırıcılık ve nefretin her türünden korumaya çağırıyoruz.
10. İslamofobi'ye, ayrımcılığa, nefret söylemine ve Müslümanlara ya da diğer dinî topluluklara yönelik her türlü şiddete karşı kararlı mücadele edilmesini talep ediyoruz.
11. Orta Doğu'da adil, kalıcı ve sürdürülebilir bir barışın tesis edilmesi çağrısında bulunuyoruz. Bu barışın uluslararası hukuka, insan onuruna saygıya, sivillerin

korunmasına ve tüm halkların barış, güvenlik ve özgürlük içinde yaşama hakkının tanınmasına dayanması gerektiğine inanıyoruz. İletişim, diplomasi ve iş birliğinin, bölgede uzun vadeli istikrar, uzlaşı ve barışın sağlanmasının tek yolu olduğunu vurguluyoruz.

12. Her türlü terörizmi, şiddet içeren aşırılığı, nefret ve hoşgörüsüzlüğü kınıyoruz. Terörizmin dini, milleti veya meşru bir gerekçesi yoktur; o, tüm insanların barışını, güvenliğini ve onurunu tehdit etmektedir.
13. Bu deklarasyonla; konferansa katılan tüm ülkeler arasındaki iş birliğinin derinleştirilmesini, ortak çalışma mekanizmalarının güçlendirilmesini, gelecek toplantıların daha geniş bir katılımla gerçekleştirilmesini ve düzenli bir takvime oturtularak bu sürecin kurumsal bir nitelik kazanmasını önemsiyor; organizasyon komitesinden bu yönde somut adımlar atılmasını talep ediyoruz.
14. "Göklerin ve yerin yaratılması, dillerinizin ve renklerinizin farklı olması da O'nun ayetlerindendir." (Rûm, 30:22)

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ

Bu ilahi fermana istinaden beyan ediyoruz ki: farklılıklarımız bir çatışma kaynağı değil aksine yüce Allah (cc)'nun ayetlerinden bir ayet ve zenginliğimizdir. Karşılıklı saygı ise birlikte yaşamanın ve halklar arasındaki iş birliğinin yegâne sağlam temelidir.

Yukarıda maddeler hâlinde sıraladığımız ilkelere bağlılığımızı bir kez daha teyit ediyor; bu deklarasyonu müştereken ilan ediyoruz.

Abdullahs Šahins Rzajevs, Letonya İslam Kültür Merkezi Başkan Yardımcısı
Adam Shantadze, Gürcistan Başmüftüsü (Batı)
Aider Rustamov, Ukrayna Kırım Tatar Müftüsü
Aleksandras Beganskas, Litvanya Müftüsü
Azatkhan Mukhan, Moğolistan İslam Dindarları Müftiyat Birliği Başkanı
Aziz Hasanović, Hırvatistan Müftüsü
Batyrbyek Khadys, Moğolistan Müslümanlar Cemiyeti Başkanı
Bekir Altaş, Hasene İnternational Başkanı
Cemalettin Demirel, Romanya İslam ve Kultur Ligi
Esad Memić, IGGÖ Meclis Başkanı, Avusturya
Etibar Eminov, Gürcistan Başmüftüsü (Doğu)
Fejzullah Sadiki, Kuzey Makedonya İslam Birliği
Impraim Serif, Yunanistan Gümülcine Müftüsü
Kemal Ergün, IGMG Genel Başkanı
Mamut Ali, Ukrayna Müslümanlar Topluluğu Sosyo-Kültür Merkezi Direktörü
Mehmet Beyhan, Bulgaristan Başmüftü Yardımcısı
Miklos Kovács, Macar İslam Topluluğu Başkan Yardımcısı
Mohammad Imran, Estonya İslam Merkezi Başkanı

Muhamed Demirović, Sancak Müftüsü
Mustafa Cerić, Bosna-Hersek eski Reîsü'l-ulemâ
Mustafa Mullaoğlu, Avusturya Müftüsü
Mustafa Trampa, Yunanistan İskeçe Müftüsü
Nevzet Porić, Slovenya Müftüsü
Senad Halitović, Sırbistan Başmüftüsü
Tomasz Miśkiewicz, Polonya Müftüsü